

“Beynəlxalq hava daşımalarının bəzi qaydalarının unifikasiyası üçün Konvensiya”nın təsdiq edilməsi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 4-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

1999-cu il mayın 28-də Monreal şəhərində imzalanmış “Beynəlxalq hava daşımalarının bəzi qaydalarının unifikasiyası üçün Konvensiya” Azərbaycan Respublikasının ona dair qeyd-şərti ilə (qeyd-şərtin mətni əlavə olunur) **təsdiq edilsin**.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 sentyabr 2014-cü il
1022-IVQ

Beynəlxalq hava daşımalarının bəzi qaydalarının unifikasiyası üçün

KONVENSIYA

Bu Konvensiyanın iştirakçı dövlətləri,
1929-cu il 12 oktyabr tarixində Varşavada imzalanmış, bundan sonra “Varşava Konvensiyası” adlandırılacaq Beynəlxalq hava daşımalarına aid olan bəzi qaydaların unifikasiyası üçün Konvensiyanın və onunla bağlı digər sənədlərin beynəlxalq xüsusi hava hüququnun nizamlanması işində əhəmiyyətli töhfəsini qəbul edərək,
Varşava Konvensiyasının və onunla bağlı sənədlərin təkmilləşdirilməsinin və birləşdirilməsinin zəruriliyini etiraf edərək,
beynəlxalq hava daşımaları zamanı istehlakçıların maraqlarının qorunmasının təmin edilməsinin vacibliyini və əvəzin tam ödənilməsi prinsipinə əsaslanan ədalətli kompensasiyanın zəruriliyini etiraf edərək,
1944-cü il 7 dekabr tarixində Çikaqoda imzalanmış Beynəlxalq mülki aviasiya haqqında Konvensiyanın prinsip və məqsədlərinə uyğun olaraq, beynəlxalq hava nəqliyyatı ilə daşımaların nizamlı qaydada inkişaf etməsinin, sərnişinlərin, baqajın və yüklərin maneəsiz hərəkətinin arzu olunduğunu yenidən təsdiqləyərək,
beynəlxalq hava daşımalarını tənzimləyən bəzi qaydaların daha da uyğunlaşdırılması və yeni konvensiya formasında kodifikasiya edilməsi üzrə dövlətlərin kollektiv hərəkətlərinin maraqların ədalətli tənzimlənməsi üçün daha adekvat üsullardan olduğuna əmin olaraq,
aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

I fəsil

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Maddə 1 Tətbiq dairəsi

1. Bu Konvensiya şəxslərin, baqajın və ya yükün hava gəmisi vasitəsilə ödə niş müqabilində həyata keçirilən hər bir beynəlxalq daşımaya tətbiq edilir. Konvensiya həmçinin avianəqliyyat müəssisəsi tərəfindən hava gəmisi vasitə silə həyata keçirilən pulsuz daşımalara da tətbiq edilir.

2. Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün “beynəlxalq daşıma” Tərəflərin razılaşdığı kimi, daşımada fasilə, yaxud bir nəqliyyat vasitəsindən digərinə yükləmənin olub-olmamasından asılı olmayaraq, yoladüşmə və təyinat yeri hər iki iştirakçı dövlətin ərazisində və ya razılaşdırılmış dayanacaq digər dövlətin əraziində nəzərdə tutulmuşdursa, hətta bu dövlət iştirakçı dövlət olmadıqda belə, eyni iştirakçı dövlətin ərazisində yerləşdiyi istənilən daşımanı bildirir. Eyni iştirakçı dövlətin ərazisindəki iki məntəqə arasında belə dayanma olmadan həyata keçirilən daşıma bu Konvensiya baxımından beynəlxalq daşıma hesab edilmir.

3. Bir neçə ardıcıl daşıyıcı vasitəsilə həyata keçirilməli olan daşıma bir müqavilə və yaxud bir sıra müqavilələrdə nəzərdə tutulmasından asılı olmayaraq, əgər Tərəflər onu bir əməliyyat kimi nəzərdə tutmuşdursa, onda belə daşıma bu Konvensiyanın tətbiqi nöqtəyi-nəzərindən vahid daşıma hesab edilir və o bir və ya bir neçə müqavilənin bütünlüklə yalnız eyni dövlətin ərazisində yerinə yetirilməsindən asılı olmayaraq öz beynəlxalq xarakterini itirmir.

4. Bu Konvensiya həmçinin V fəsilə şərh edilmiş şərtlər nəzərə alınmaqla, orada təsvir edilən daşımaya da tətbiq edilir.

Maddə 2

Dövlət tərəfindən həyata keçirilən daşımalar və poçt göndərişlərinin daşınması

1. Bu Konvensiya dövlət və ya ümumi hüququn digər hüquqi şəxsləri tərəfindən həyata keçirilmiş, 1-ci maddədə nəzərdə tutulan şərtlərə cavab verən daşımalara tətbiq edilir.

2. Poçt göndərişlərinin daşınması zamanı daşıyıcı yalnız daşıyıcılarla poçt administrasiyaları arasındakı

münasibətlərə tətbiq edilən qaydalara uyğun olaraq müvafiq poçt administrasiyası qarşısında məsuliyyət daşıyır.

3. Bu maddənin 2-ci hissəsində nəzərdə tutulanlar istisna olmaqla, bu Konvensiyanın müddəaları poçt göndərişlərinin daşınmasına tətbiq edilmir.

II fəsil

SƏRNIŞINLƏRİN, BAQAJIN VƏ YÜKLƏRİN DAŞINMASI İLƏ BAĞLI TƏRƏFLƏRİN SƏNƏDLƏRİ VƏ VƏZİFƏLƏRİ

Maddə 3

Sərnişinlər və baqaj

- Sərnişinlərin daşınması zamanı aşağıdakıları ehtiva edən fərdi və ya qrup daşıma sənədi təqdim edilir:
 - yoladüşmə və təyinat məntəqələrinin göstərilməsi;
 - yoladüşmə və təyinat məntəqələri bir iştirakçı dövlətin ərazisində, bir və daha çox nəzərdə tutulmuş dayanacaq isə digər dövlətin ərazisində yerləşdikdə, ən azı bir belə dayanacağın göstərilməsi.
- Bu Konvensiyanın 1-ci hissəsində qeyd edilən sənədin əvəzinə həmin hissədə göstərilən məlumat yazısını qoruyub saxlayan digər vasitələrdən istifadə edilə bilər. Əgər bu cür vasitələr istifadə edilsə, daşıyıcı bu üsulla qorunub saxlanmış məlumatın sərnişinə yazılı şəkildə təqdim olunmasını təklif edir.
- Daşıyıcı qeydiyyatda alınmış baqajın hər yeri üçün baqajın eyniləşdirmə birkasını sərnişinə təqdim edir.
- Bu Konvensiya tətbiq ediləcəyi təqdirdə, sərnişinə şəxsin ölümü və ya bədən xəsarəti alması və baqajın məhv edilməsi, itirilməsi, yaxud zədələnməsi və gecikdirilməsi halında daşıyıcıların məsuliyyətini tənzimləyəcəyi və məhdudlaşdırıla biləcəyi barədə yazılı bildiriş təqdim edilir.
- Əvvəlki hissələrin müddəalarına əməl olunmaması, məsuliyyətin məhdudlaşdırılmasına aid qaydalar da daxil olmaqla, hər halda bu Konvensiyanın qaydalarının təsiri altına düşən daşıma müqaviləsinin mövcudluğuna və ya etibarlılığına təsir etmir.

Maddə 4

Yük

- Yükün daşınması zamanı aviayük qaiməsi verilir.
- Aviayük qaiməsi əvəzinə qarşıdakı daşıma barədə qeydləri qoruyub saxlayan istənilən digər vasitələrdən istifadə oluna bilər. Əgər belə digər vasitələrdən istifadə olunarsa, daşıyıcı göndərənin xahişi ilə ona yükü tanımağa və digər belə vasitələrlə qorunub saxlanılan qeyddəki məlumatdan istifadəni əldə etməyə imkan verən yük qəbzini təqdim edir.

Maddə 5

Aviayük qaiməsinin və ya yük qəbzinin məzmunu

- Aviayük qaiməsi və ya yük qəbzi aşağıdakıları ehtiva edir:
- yoladüşmə və təyinat məntəqələrinin göstərilməsi;
 - yoladüşmə və təyinat məntəqələri bir iştirakçı dövlətin ərazisində, bir və daha çox nəzərdə tutulmuş dayanacaq isə digər dövlətin ərazisində yerləşdikdə, ən azı bir belə dayanacağın göstərilməsi;
 - göndərilən yükün çəkisinin göstərilməsi.

Maddə 6

Yükün xarakterinə aid olan sənəd

Gömrük, polis və aidiyyəti dövlət orqanları tərəfindən müəyyən olunmuş prosedurlara riayət edilmə zəruri olduqda, göndərəndən yükün xarakterinin göstərildiyi sənədin təqdim olunması tələb edilə bilər. Bu müddəa daşıyıcı üçün ondan irəli gələn vəzifələr, öhdəliklər və ya məsuliyyət yaratmır.

Maddə 7

Aviayük qaiməsinin təsviri

- Aviayük qaiməsi göndərən tərəfindən üç əsl nüsxədə tərtib edilir.
- Birinci nüsxə "daşıyıcı üçün" qeydinə malikdir və göndərən tərəfindən imzalanır. İkinci nüsxə "alan üçün" qeydinə malikdir və göndərən və daşıyıcı tərəfindən imzalanır. Üçüncü nüsxə yükü qəbul etdikdən sonra onu göndərəne ötürən daşıyıcı tərəfindən imzalanır.
- Daşıyıcının və göndərənin imzaları çap oluna və ya möhürlənə bilər.
Əgər göndərənin xahişi ilə aviayük qaiməsini daşıyıcı tərtib edirsə, daşıyıcı, əksi sübut edilənə qədər, göndərənin adından fəaliyyət göstərən hesab edilir.

Maddə 8

Bir necə yerin daşınması zamanı sənədləşmə

- Əgər birdən artıq yer olarsa:
- yükü daşıyan göndərəndən ayrıca aviayük qaimələrini tərtib etməyi tələb etmək hüququna malikdir;
 - bu Konvensiyanın 4-cü maddəsinin 2-ci hissəsində göstərilən digər vasi tələr istifadə edildikdə, göndərən daşıyıcıdan ayrıca yük qəbzələrini təqdim etməyi tələb etmək hüququna malikdir.

Maddə 9
Sənədlərə dair tələblərə əməl etməmə

Bu Konvensiyanın 4-cü - 8-ci maddələrinin müddəalarına əməl edilməməsi, məsuliyyətin məhdudlaşdırılmasına aid qaydalar da daxil olmaqla, bu Konvensiyanın qaydalarının təsiri altına düşən daşıma müqaviləsinin mövcudluğuna və ya etibarlılığına təsir etmir.

Maddə 10
Sənədlərdəki məlumatların düzgünlüyünə görə məsuliyyət

1. Göndərən onun tərəfindən və ya onun adından aviayük qaiməsinə daxil edilmiş, yaxud yük qəbzinə və ya 4-cü maddənin 2-ci hissəsində göstərilən digər vasitələrlə qorunub saxlanılan qeydə daxil edilmək üçün onun tərəfindən və ya onun adından daşıyıcıya təqdim edilən yükə aid olan məlumatların və bəyanatların düz günlüyünə görə məsuliyyət daşıyır. Bundan əvvəlki müddəa göndərəninin adından çıxış edən şəxs həmçinin daşıyıcının agent olduğu təqdirdə tətbiq edilir.

2. Göndərən onun tərəfindən və ya onun adından təqdim edilən məlumatların və bəyanatların yanlışlığı, qeyri-dəqiqliyi və ya natamamlığı səbəbindən daşıyıcıya, yaxud daşıyıcının qarşısında məsuliyyət daşdığı istənilən digər şəxsə dəymiş ziyana görə daşıyıcı qarşısında məsuliyyət daşıyır.

3. Bu maddənin 1-ci və 2-ci hissələrinin müddəaları istisna edilməklə, daşıyıcı onun tərəfindən və ya onun adından yük qəbzinə və ya 4-cü maddənin 2-ci hissəsində göstərilən digər vasitələrlə qorunub saxlanılan qeydə daxil edilən məlumatların və bəyanatların yanlışlığı, qeyri-dəqiqliyi və ya natamamlığı səbəbindən göndərənə, yaxud göndərəninin qarşısında məsuliyyət daşdığı istənilən digər şəxsə dəymiş istənilən ziyana görə göndərən qarşısında məsuliyyət daşıyır.

Maddə 11
Sənədlərin sübutedici qüvvəsi

1. Aviayük qaiməsi və ya yük qəbzi, əksi sübut edilənədək, müqavilənin bağlanması, yükün və orada göstərilən daşıma şərtlərinin qəbul edilməsinin dəlilidir.

2. Aviayük qaiməsində, yaxud yük qəbzində yükün çəkisinə, ölçülərinə və qablaşdırılmasına, habelə yerlərin sayına dair istənilən məlumatlar, əksi sübut edilənədək, verilmiş məlumatların dəlili kimi çıxış edir; yükün kəmiyyətinə, həcminə və vəziyyətinə dair məlumatlar, onların daşıyıcı tərəfindən göndərəninin hüzurunda yoxlanılaraq aviayük qaiməsində və ya yük qəbzində bu barədə qeydin edildiyi, yaxud onların yükün aşkar vəziyyətinə aid olduğu hallar istisna edilməklə, daşıyıcıya qarşı sübut təşkil etmir.

Maddə 12
Yükə sərəncam vermək hüququ

1. Göndərən daşıma müqaviləsindən irəli gələn bütün öhdəlikləri yerinə yetirmək şərtiylə, yükü yoladüşmə və ya təyinat hava limanında götürməklə, onu daşımanın gedərində istənilən enmə məntəqəsində ləngitməklə, onun təyinat məntəqəsində və ya daşımanın gedərində ilkin olaraq göstərilmiş alandan fərqli şəxsə təqdim edilməsi barədə göstərişlər verməklə, yaxud yükün yoladüşmə hava limanına qaytarılmasını tələb etməklə yükə sərəncam vermək hüququna malikdir. Göndərən yükə sərəncam vermək hüququndan daşıyıcının və ya digər göndərənlərin zərərinə istifadə etməməli və həmin hüququn tətbiqindən irəli gələn bütün məsrəfləri ödəməlidir.

2. Əgər göndərəninin sərəncamlarını yerinə yetirmək mümkün deyilsə, daşıyıcı bu barədə göndərənə dərhal məlumatlandırmalıdır.

3. Əgər daşıyıcı göndərənə təqdim edilən aviayük qaiməsinin və ya yük qəbzinin nüsxəsinin təqdim edilməsini tələb etmədən göndərəninin yükə sərəncam vermək üzrə göstərişlərini yerinə yetirirsə, bununla daşıyıcı, göndərənə qarşı reqres hüququnu özündə saxlamaqla, aviayük qaiməsinin və ya yük qəbzinin bu nüsxəsinin qanuni sahibinə bununla əlaqədar dəyər biləcək istənilən zərəre görə məsuliyyəti üzərinə götürür.

4. Bu Konvensiyanın 13-cü maddəsinə əsasən göndərəninin hüququ, alanın hüququ başlandıqı andan dayandırılır. Lakin əgər alan yükü qəbul etməkdən imtina edirsə və ya onunla əlaqə qurmaq mümkün deyilsə, göndərən öz sərəncam vermək hüququnu yenidən əldə edir.

Maddə 13
Yükün verilməsi

1. Bu Konvensiyanın 12-ci maddəsinə əsasən göndərəninin öz hüquqlarını həyata keçirməsi halları istisna olmaqla, alan yükün təyinat yerinə çatdırıldığı andan etibarən lazımi ödənişlər həyata keçirildikdən və daşımanın şərtləri yerinə yetirildikdən sonra yükün ona verilməsini daşıyıcıdan tələb etmək hüququna malikdir.

2. Başqa cür razılaşdırılmadığı təqdirdə, daşıyıcı yük çatdırılan kimi alanı dərhal məlumatlandırmalıdır.

3. Əgər daşıyıcı yükün itirildiyini təsdiq edərsə və ya yük çatmalı olduğu tarixdən etibarən yeddi gün müddətində çatmayıbsa, alan daşıyıcıya münasibətdə bu daşıma müqaviləsindən irəli gələn hüquqları həyata keçirmək hüququna malikdir.

Maddə 14
Göndərəninin və alanın hüquqlarının həyata keçirilməsi

Göndərən və alan, hər biri öz adından, öz maraqlarından və ya digərinin maraqlarından çıxış etməsindən asılı olmayaraq, daşıma müqaviləsindən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsi şərtilə, müvafiq olaraq 12-ci və 13-cü maddələrlə onlara verilən bütün hüquqları həyata keçirə bilərlər.

Maddə 15

Göndərənle alan arasındakı münasibətlər və ya üçüncü şəxslərin qarşılıqlı münasibətləri

1. Bu Konvensiyanın 12-ci, 13-cü və 14-cü maddələri nə göndərənle alan arasındakı, nə də hüquqları ya göndərəndən, ya da alandan irəli gələn üçüncü şəxslər arasındakı münasibətlərə toxunmur.

2. Bu Konvensiyanın 12-ci, 13-cü və 14-cü maddələrinin müddəalarından uzaqlaşan istənilən qeyd-şərt aviayük qaiməsinə, yaxud yük qəbzinə daxil edilməlidir.

Maddə 16

Gömrük, polis və ya digər dövlət orqanlarının rəsmiyyətləri

1. Yük alana təhvil verilənə qədər göndərən gömrük, polis və ya digər dövlət orqanlarının rəsmiyyətlərinin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan məlumatları və sənədləri təqdim etməlidir. Daşıyıcının, onun əməkdaşlarının, yaxud agentlərinin təqsiri üzündən zərərin vurulması halları istisna olunmaqla, göndərən istənilən belə məlumatların və ya sənədlərin olmaması, kifayət etməməsi, yaxud düzgün olmaması nəticəsində vurulan istənilən ziyanı görə daşıyıcı qarşısında məsuliyyət daşıyır.

2. Daşıyıcı belə məlumatların və ya sənədlərin düzgünlüyünü və ya kafiliyini yoxlamağa borclu deyil.

III fəsil

DAŞIYICININ MƏSULİYYƏTİ VƏ ZƏRƏRƏ GÖRƏ KOMPENSASIYANIN DƏRƏCƏSİ

Maddə 17

Sərnişinlərin ölümü və bədən xəsarəti almaları. Baqajın zədələnməsi

1. Ölümə və ya xəsarətə səbəb olmuş hadisə hava gəmisinin göyertəsində və ya minmə, yaxud düşürülmə ilə bağlı istənilən əməliyyat zamanı baş verdikdə daşıyıcı sərnişinin ölümü və ya bədən xəsarəti almasına görə məsuliyyət daşıyır.

2. Məhv olma, itirilmə və ya zədələnməyə səbəb olmuş hadisə hava gəmisinin göyertəsində və ya qeydiyyatda alınmış baqajın daşıyıcının mühafizəsi altında olduğu müddətdə baş verdikdə, daşıyıcı qeydiyyata alınmış baqajın məhv edilməsi, itirilməsi və ya zədələnməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Lakin zərər müəyyən dərəcədə baqaja xas olan nöqsan, keyfiyyət və ya qüsurun nəticəsidirsə, daşıyıcı məsuliyyət daşımır. Qeydiyyatda alınmamış baqaja, o cümlədən şəxsi əşyalara münasibətdə, daşıyıcı o halda məsuliyyət daşıyır ki, zərər onun və ya onun əməkdaşlarının, yaxud agentlərinin səhvi ucbatından vurulmuş olsun.

3. Əgər daşıyıcı qeydiyyatda alınmış baqajın itirildiyini təsdiq edərsə və ya qeydiyyatda alınmış baqaj çatmalı olduğu tarixdən etibarən iyirmi bir gündən sonra çatmayıbsa, sərnişinin daşıyıcıya münasibətdə daşıma müqaviləsindən irəli gələn hüquqlarını həyata keçirməsinə icazə verilir.

4. Başqa cür nəzərdə tutulmadığından, bu Konvensiyada "baqaj" termini həm qeydiyyatda alınmış, həm də qeydiyyatda alınmamış baqajı bildirir.

Maddə 18

Yükün zədələnməsi

1. Daşıyıcı yükün məhv edilməsi, itirilməsi və ya zədələnməsi halında baş vermiş zərəre görə zərəre səbəb olmuş hadisə yalnız hava daşımaları zamanı baş verdikdə məsuliyyət daşıyır.

2. Lakin daşıyıcı yükün məhv olmasının, itirilməsinin və ya zədələnməsinin aşağıda sadalanan halların biri və ya bir neçəsinin nəticəsində baş verdiyini həmin dərəcədə sübut edərsə, məsuliyyət daşımır:

- yükə xas olan nöqsan, keyfiyyət və ya qüsurlar;
- yükün daşıyıcıdan, onun əməkdaşları və ya agentlərindən fərqli şəxs tərəfindən qeyri-düzgün qablaşdırılması;
- müharibə aktı və ya silahlı münaqişə;
- yükün gətirilməsi, aparılması və ya tranziti ilə bağlı dövlət hakimiyyəti orqanının aktı.

3. Bu maddənin 1-ci hissəsinə əsasən, hava daşımaları yükün daşıyıcının mühafizəsi altında olduğu müddəti əhatə edir.

4. Hava daşımalarının müddəti hava limanından kənarında həyata keçirilmiş heç bir yerüstü daşımaları, dəniz daşımalarını və ya daxili su yolu ilə daşımaları ehtiva etmir. Lakin əgər belə daşıma yükləmə, təhvil vermə, yaxud bir yerdən başqa yerə yüklənmə məqsədi ilə hava daşımaları müqaviləsinin icrası üçün həyata keçirilsə, istənilən zərər, əksi sübut edilənə qədər, hava daşımaları zamanı baş vermiş hadisənin nəticəsi hesab edilir. Əgər daşıyıcı göndərəninin razılığı olmadan Tərəflər arasındakı razılaşmaya görə hava ilə daşınması nəzərdə tutulan daşımaları tamamilə və ya qismən hər hansı digər nəqliyyat növü ilə əvəz edərsə, belə daşıma hava daşımaları müddətində həyata keçirilən daşıma hesab edilir.

Maddə 19

Ləngimə

Daşıyıcı sərnişinlərin, baqajın və ya yükün hava ilə daşınması zamanı ləngimə nəticəsində baş vermiş zərəre görə məsuliyyət daşıyır. Lakin daşıyıcı özünün və ya əməkdaşlarının, yaxud agentlərinin zərərdən qurtarmaq üçün bütün

mümkün, məntiqə uyğun zəruri tədbirləri gördüklərini, yaxud onun və ya onları belə tədbirləri görmək imkanının olmadığını sübut edərsə, ləngimə nəticəsində dəymiş zərəərə görə məsuliyyət daşımır.

Maddə 20 Məsuliyyətdən azadolma

Əgər daşıyıcı yükə dəymiş zərərin kompensasiya tələb edən şəxsin və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinin diqqətsizliyi, yanlış hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində vurulduğunu sübut edərsə, bu halda daşıyıcı dəymiş zərə həcminə kompensasiya tələb edən şəxs qarşısında məsuliyyətdən tamamilə və yaxud qismən azad edilir. Sərnişinin ölümü və ya bədən xəsarəti alması ilə bağlı kompensasiya haqqında tələb sərnişindən fərqli şəxs tərəfindən irəli sürüldükdə, daşıyıcı ziyanın həmin sərnişinin diqqətsizliyi, digər yanlış hərəkəti və ya hərəkətsizliyi səbəbindən vurulduğunu və ya ziyanın vurulmasına səbəb olduğunu sübut edəcəyi dərəcədə məsuliyyətdən eyni qaydada tamamilə, yaxud qismən azad edilir. Bu maddə bu Konvensiyadakı məsuliyyətlə bağlı bütün müddəalara, o cümlədən 21-ci maddənin 1-ci hissəsinə tətbiq edilir.

Maddə 21 Sərnişinlərin ölümü və ya bədən xəsarəti almaları halında kompensasiya

1. Bu Konvensiyanın 17-ci maddəsinin 1 - ci hissəsinə əsasən vurulan və hər bir sərnişin üçün 100.000 (yüz min) xüsusi borcalma hüququ həddini aşmayan zərəərə münasibətdə daşıyıcı öz məsuliyyətini istisna edə və ya məhdudlaşdırma bilməz.

2. Daşıyıcı 17-ci maddənin 1-ci hissəsinə əsasən vurulan zərərin hər bir sərnişin üçün 100.000 (yüz min) xüsusi borcalma hüququndan artıq olduğu dərəcədə zərəərə görə məsuliyyət daşımır; əgər o, sübut edərsə ki:

a) bu cür zərəər daşıyıcının, onun əməkdaşlarının və ya agentlərinin diqqət sizliyi və ya digər yanlış hərəkəti, yaxud hərəkətsizliyi səbəbindən vurulmayıb;

b) bu cür zərəər yalnız üçüncü tərəfin diqqətsizliyi və ya digər yanlış hərəkəti, yaxud hərəkətsizliyi səbəbindən vurulub.

Maddə 22 Ləngimə, baqaj və yükə münasibətdə məsuliyyət hədləri

1. Şəxslərin daşınması zamanı 19-cu maddədə bəhs edilən ləngimə nəticəsində zərəər vurulduğu halda daşıyıcının hər bir sərnişinə münasibətdə məsuliyyəti 4150 xüsusi borcalma hüququnun məbləği ilə məhdudlaşır.

2. Baqajın daşınması zamanı məhv edilmə, itirilmə, korlama və ya ləngitmə halında daşıyıcının məsuliyyəti, sərnişinin qeydiyyatda alınmış baqajın daşıyıcıya təhvil verilməsi anında çatdırılmada maraqlı olması barədə xüsusi bəyannamə verdiyi və zəruri olduğu təqdirdə əlavə yığım ödədiyi hallar istisna edil məklə, hər bir sərnişinə münasibətdə 1000 xüsusi borcalma hüququnun məbləği ilə məhdudlaşır. Bu halda daşıyıcı, bu məbləğin sərnişinin çatdırılmada həqiqi marağından artıq olduğunu sübut edə bilmədiyi təqdirdə, bəyan edilmiş məbləğdən artıq olmayan məbləği ödəməyə borcludur.

3. Yükün daşınması zamanı məhv edilmə, itirilmə, korlama və ya ləngitmə halında daşıyıcının məsuliyyəti göndərənin yerin daşıyıcıya təhvil verilməsi anında çatdırılmada maraqlı olması barədə xüsusi bəyanat verdiyi və zəruri olduğu təqdirdə əlavə yığım ödədiyi hallar istisna edilməklə, hər kiloqram üçün 17 xüsusi borcalma hüququnun məbləği ilə məhdudlaşır. Bu halda daşıyıcı, bu məbləğin göndərənin çatdırılmada həqiqi marağından artıq olduğunu sübut edə bilmədiyi təqdirdə, bəyan edilmiş məbləğdən artıq olmayan məbləği ödəməyə borcludur.

4. Yükün bir hissəsinin və ya onun tərkibində olan hər hansı predmetin məhv edilməsi, itirilməsi, korlanması və ya ləngidilməsi halında daşıyıcının məsuliyyət həddi müəyyən edilərkən, yalnız müvafiq yerin, yaxud yerlərin ümumi çəkisi diqqətə alınır. Lakin yükün bir hissəsinin və ya onun tərkibində olan hər hansı predmetin məhv edilməsi, itirilməsi, korlanması və ya ləngidilməsi eyni aviayük qaiməsinə və ya eyni qəbzə, yaxud onlar verilmədiyi təqdirdə, 4-cü maddənin 2-ci hissəsində göstərilmiş digər vasitələrlə qorunub saxlanılan həmin qeydə daxil edilmiş digər yerlərin dəyərinə təsir etdiyi zaman məsuliyyət həddi müəyyən edilərkən, həmçinin belə yerin, yaxud yerlərin ümumi çəkisi də diqqətə alınmalıdır.

5. Ziyanın daşıyıcının, onun əməkdaşlarının, yaxud agentlərinin ziyan vurmaq niyyəti ilə, yaxud düşünmədən və bunun nəticəsində ziyanın dəyə biləcəyi dərk olunmaqla edilmiş hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində baş verdiyi sübut ediləcəyi təqdirdə, bu maddənin 1-ci və 2-ci hissələrinin yuxarıda göstərilən müddəaları tətbiq edilmir, bu şərtlə ki, əməkdaşın və ya agentin belə hərəkəti və ya hərəkətsizliyi halında həmin əməkdaşın, yaxud agentin öz səlahiyyətləri daxilində fəaliyyət göstərdiyi də sübuta yetirilsin.

6. Bu Konvensiyanın 21 - ci maddəsi və bu maddə ilə müəyyən olunmuş hədlər məhkəməyə bütün məhkəmə xərclərini və ya onların bir qismini və faizlər də daxil olmaqla, iddiaçının məhkəmə istintaqı üzrə çəkdiyi digər xərcləri öz qanunvericiliyinə müvafiq şəkildə əlavə olaraq təyin etməyə mane olmur. Məhkəmə xərcləri və məhkəmə istintaqı ilə bağlı digər xərclər istisna olunmaqla, ziyanın ödənilməsi qaydası üzrə təyin olunmuş məbləğ daşıyıcının ziyanın vurulduğu tarixdən etibarən altı ay ərzində, yaxud əgər bu tarix daha sonrakı tarixdirsə, məhkəmə işi başlanmazdan önce şikayətçiyə yazılı şəkildə təklif etdiyi məbləğdən artıq deyilsə, yuxarıda göstərilən müddəa tətbiq edilmir.

Maddə 23 Valyuta vahidlərinin köçürülməsi

1. Bu Konvensiyada xüsusi borcalma hüquqlarında göstərilən məbləğlərə Beynəlxalq Valyuta Fondu tərəfindən müəyyən edildiyi kimi, xüsusi borcalma hüquqlarına aid məbləğlər kimi baxılır. Məhkəmə istintaqı halında həmin

məbləğlərin milli valyutalara mübadiləsi məhkəmə qərarının qəbul edildiyi tarixdə belə valyutaların xüsusi borcalma hüquqlarında ifadə edilən dəyərində uyğun həyata keçirilir. Beynəlxalq Valyuta Fondunun üzvü olan iştirakçı dövlətin milli valyutasının xüsusi borcalma hüquqlarında ifadə edilmiş dəyəri məhkəmə qərarının qəbul edildiyi tarixdə Beynəlxalq Valyuta Fondunun öz əməliyyatları və hesablaşmaları üçün tətbiq etdiyi qiymətləndirmə metoduna uyğun olaraq hesablanır. Beynəlxalq Valyuta Fondunun üzvü olmayan iştirakçı dövlətin milli valyutasının xüsusi borcalma hüquqlarında ifadə edilmiş dəyəri həmin iştirakçı dövlət tərəfindən müəyyən edilmiş metod üzrə hesablanır.

2. Buna baxmayaraq, Beynəlxalq Valyuta Fondunun üzvü olmayan və qanun vericiliyi bu maddənin 1-ci hissəsinin müddəalarını tətbiq etməyə yol verməyən dövlətlər ratifikasiya edərkən və ya qoşularkən, yaxud bundan sonra istənilən digər zaman bəyan edə bilərlər ki, daşıyıcının 21-ci maddədə təyin edilmiş məsuliyyət həddi onların ərazisində aparılan məhkəmə istintaqı zamanı hər sərnişinə görə 1 500 000 valyuta vahidi, 22-ci maddənin 1-ci hissəsinə münasibətdə hər sərnişinə görə 62 500 valyuta vahidi, 22-ci maddənin 2-ci hissəsinə münasibətdə hər sərnişinə görə 15 000 valyuta vahidi və 22-ci maddənin 3-cü hissəsinə münasibətdə hər kiloqrama görə 250 valyuta vahidi həcmində müəyyən edilmişdir. Bu valyuta vahidi 900 000 (doqquz yüz min) əyarlı 65.5 (altmış beş tam onda beş) milliqramlıq qızıldan ibarətdir. Göstərilən məbləğlər yuvarlaqlaşdırılmış rəqəmlərlə müvafiq milli valyutaya çevrilə bilər. Belə məbləğlərin milli valyutaya çevrilməsi müvafiq dövlətin qanunvericiliyinə əsasən həyata keçirilir.

3. Bu maddənin 1-ci hissəsinin son cümləsində qeyd olunan hesablamalar və bu maddənin 2-ci hissəsində qeyd olunan çevirmə elə qaydada həyata keçirilir ki, 21-ci və 22-ci maddələrdə göstərilən say göstəricilərinin real dəyəri iştirakçı dövlətin milli valyutasında, mümkün olduğu qədər, bu maddənin 1-ci hissəsinin ilk üç cümləsinin tətbiqi nəticəsində alınacaq dəyərədə ifadə edilsin. İştirakçı dövlətlər bu Konvensiyanın ratifikasiyası, qəbulu, təsdiqi və ya ona qoşulma haqqında sənədi saxlanma verərkən, müvafiq olaraq bu maddənin 1-ci hissəsinə əsasən hesablama metodu və ya bu maddənin 2-ci hissəsinə əsasən çevirmə nəticələri, həmçinin hər dəfə dəyişiklik edildikdən sonra bu haqda depozitarını məlumatlandırır.

Maddə 24

Hədlərin yenidən nəzərdən keçirilməsi

1. Bu Konvensiyanın 25-ci maddəsinin müddəalarına xələl gətirmədən və 2-ci hissənin aşağıda verilən müddəalarını nəzərə alaraq, 21-ci, 22-ci və 23-cü maddələrdə müəyyən edilmiş məsuliyyət hədləri hər beş ildə bir dəfə depozitari tərəfindən yenidən nəzərdən keçirilir, həm də ilk belə nəzərdən keçirmə bu Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdən sonra beşinci ilin sonunda, yaxud əgər Konvensiya imzalanmaq üçün ilk dəfə açıldığı tarixdən etibarən 5 (beş) il müddətində qüvvəyə minməyibsə, qüvvəyə mindikdən sonra birinci il müddətində həyata keçirilir və bu zaman əvvəlki nəzərdən keçirmə müddətində və ya ilkin nəzərdən keçirmə zamanı - Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdən etibarən ümumi inflyasiya tempinə uyğun gələn inflyasiya əmsalından istifadə olunur. Inflyasiya əmsalının müəyyən edilməsində istifadə edilən inflyasiya tempinin göstəricisi, valyutaları 23-cü maddənin 1-ci hissəsində qeyd edilən xüsusi borcalma hüquqlarını təşkil edən dövlətlərdə istehlak qiymətləri indekslərindəki artım və ya azalmaların orta illik dərəcələrinə əsasən hesablanır.

2. Yuxarıdakı hissədə qeyd edilən nəzərdən keçirmə nəticəsində inflyasiya əmsalının 10 faizdən artıq olduğu müəyyən edilsə, depozitari məsuliyyət hədlərində dəyişiklik edilməsi haqqında iştirakçı dövlətləri məlumatlandırır. İstənilən belə dəyişiklik iştirakçı dövlətlər məlumatlandırıldıqdan 6 (altı) ay sonra qüvvəyə minir. Əgər iştirakçı dövlətlər bu barədə məlumatlandırıldıqdan sonra .3 (üç) ay müddətində iştirakçı dövlətlərin əksəriyyəti öz narazılığını bildirərsə, dəyişiklik qüvvəyə minmir və depozitari həmin məsələni iştirakçı dövlətlərin müşavirəsində müzakirəyə çıxarır. Depozitari bütün iştirakçı dövlətləri hər hansı dəyişikliyin qüvvəyə minməsi haqqında təxirə salınmadan məlumatlandırır.

3. Bu maddənin 1-ci hissəsinin müddəalarına baxmayaraq, bu maddənin 2-ci hissəsində qeyd edilən prosedur, bu barədə sorğu iştirakçı dövlətlərin üçdə-bir hissəsi tərəfindən verilmiş olduqda və əvvəlki nəzərdən keçirmə tarixindən və ya nəzərdən keçirmə hələ aparılmamışsa, bu Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarixdən başlayan müddətdə 1-ci hissədə qeyd edilən inflyasiya əmsalı 30 faizi keçmiş olduqda istənilən zaman tətbiq edilir. Bu maddənin 1-ci hissəsində təsvir edilmiş prosedurdan istifadə etməklə, sonrakı nəzərdən keçirmələr bu hissəyə əsasən nəzərdən keçirmə tarixindən sonrakı beşinci ilin sonundan başlayaraq, hər beş ildə bir dəfə həyata keçiriləcəkdir.

Maddə 25

Hədlərə münasibətdə qeyd-şərt

Daşıyıcı daşıma müqaviləsinə münasibətdə bu Konvensiyada nəzərdə tutululardan daha yüksək məsuliyyət hədlərinin tətbiq edilməsi, yaxud heç bir məsuliyyət həddinin tətbiq edilməməsi barədə qeyd-şərt edə bilər.

Maddə 26

Müqavilə müddəalarının etibarsızlığı

Daşıyıcının məsuliyyətdən azad olunmasına və ya bu Konvensiyada təsbit ediləndən aşağı məsuliyyət həddinin müəyyən olunmasına meyil edən hər bir qeyd-şərt etibarsızdır və heç bir nəticə doğurmur, lakin bu qeyd-şərtin etibarsız olması bu Konvensiyanın müddəalarının təsiri altına düşməyə davam edən müqavilənin qüvvəsinin itirilməsinə gətirib çıxarmır.

Maddə 27

Müqavilə bağlama sərbəstliyi

Bu Konvensiyanın heç bir müddəası daşıyıcıya daşıma müqaviləsinə bağlamaqdan imtina etməyə, Konvensiyada nəzərdə tutulan hər hansı müdafiə vasitəsindən imtina etməyə və yaxud bu Konvensiyanın müddəalarına zidd olmayan

şərtləri müəyyən etməyə mane olmur.

Maddə 28 İlkin ödəmələr

Sərnişinlərin ölümü və ya bədən xəsarəti almaları ilə nəticələnən aviasiya hadisəsi baş verdikdə, daşıyıcı, onun milli qanunvericiliyində nəzərdə tutulduğu təqdirdə, kompensasiya tələb etmək hüququna malik olan fiziki şəxsə və ya şəxslərə belə şəxslərin təxirəsalınmaz iqtisadi tələbatlarını ödəmək üçün dərhal ilkin ödəmələr həyata keçirir. Belə ilkin ödəmələr məsuliyyətin etiraf edilməsini bildirmir və zərərin əvəzinin ödənilməsi baxımından daşıyıcının sonrakı ödəmələrinin əvəzinə hesablanı bilər.

Maddə 29 İddia üçün əsas

Sərnişinlərin, baqajın və yükün daşınması zamanı məsuliyyət barədə istənilən iddia bu Konvensiyaya, müqaviləyə, qanun pozuntusuna əsaslanmasından və ya istənilən digər əsasdan asılı olmayaraq, yalnız bu Konvensiyada nəzərdə tutulmuş şərtlərə və məsuliyyət hədlərinə uyğun olaraq iddia hüququ olan şəxslər dairəsinin və onların müvafiq hüquqlarının müəyyən edilməsinə ziyan vurulmadan irəli sürülə bilər. İstənilən belə iddia zamanı cərimələr, cərimə sanksiyaları və yaxud faktiki ziyanın kompensasiya edilməsinə aid olmayan istənilən digər ödəmələr alın bilməz.

Maddə 30 Əməkdaşlar, agentlər və iddiaların ümumi məbləği

1. Əgər daşıyıcının əməkdaşına və ya agentinə qarşı bu Konvensiyada haq qında bəhs edilən ziyanla bağlı iddia irəli sürülsə, belə əməkdaş və ya agent öz xidməti vəzifələri çərçivəsində hərəkət etdiyini sübut edəcəyi təqdirdə, daşıyıcının bu Konvensiyaya əsasən istinad etmək hüququna malik olduğu şərtlərə və məsuliyyət hədlərinə istinad etmək hüququna malikdir.

2. Daşıyıcıdan, onun əməkdaşlarından və agentlərindən tutula biləcək ümumi məbləğ bu halda göstərilən hədləri aşmamalıdır.

3. Ziyanın əməkdaşın və yaxud agentin ziyan vurmaq niyyəti ilə, yaxud dü şünmədən və onun nəticəsində ziyanın dəyə biləcəyi dərk olunmaqla edilmiş hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində baş verdiyi sübut ediləcəyi təqdirdə, yükün daşınması halları istisna olunmaqla, bu maddənin 1-ci və 2-ci hissələrinin müddəaları tətbiq edilmir.

Maddə 31 Etirazların vaxtında irəli sürülməsi

1. Qeydiyyatda alınmış baqajın və ya yükün alan tərəfindən etirazsız alınması, əksi sübut edilənədək, belə bir ehtimal doğurur ki, baqaj və ya yük lazımı vəziyyətdə və daşıma sənədinə, yaxud 3-cü maddənin 2-ci hissəsində və 4-cü maddənin 2-ci hissəsində sadalanan digər vasitələrlə qorunub saxlanılan qeyd müvafiq olaraq çatdırılıb.

2. Zərəz yetirildiyi təqdirdə, yükü almaq hüququna malik şəxs zərəzi aşkar etdikdən dərhal sonra və qeydiyyatda alınmış baqaj alındığı gündən etibarən yeddi gündən və yük alındığı gündən etibarən on dörd gündən gec olmayaraq daşıyıcıya öz etirazını bildirməlidir. Ləngimə baş verdikdə, etiraz baqaj və ya yükün onun sərəncamına verildiyi tarixdən etibarən iyirmi bir gündən gec olmayaraq verilməlidir.

3. Hər bir etiraz yazılı şəkildə bildirilməli və yuxarıda göstərilmiş müddət lərdə təqdim edilməli və ya göndərilməlidir.

4. Əgər yuxarıda göstərilmiş müddətlərdə etiraz bildirilməzsə, daşıyıcı tərəfin dən aldatma halı istisna edilməklə, ona qarşı heç bir iddia qəbul edilmir.

Maddə 32 Məsuliyyət daşıyan şəxsin ölümü

Məsuliyyət daşıyan şəxsin ölümü baş verdikdə, zərərin ödənilməsi ilə bağlı iddia bu Konvensiyanın şərtlərinə uyğun olaraq onun əmlakını qanuni əsasında təmsil edən şəxslərə qarşı irəli sürülür.

Maddə 33 Yurisdiksiya

1. Məsuliyyət barədə iddia iddiaçının seçimi ilə iştirakçı dövlətlərdən biri nin ərazisi daxilində ya daşıyıcının yaşayış yeri, onun əsas kommərsiya müəssisəsinin yeri və ya müqavilənin bağlanması üçün vasitə olmuş kommərsiya müəssisəsinə malik olduğu yer üzrə məhkəmədə, yaxud daşımanın təyinat yeri üzrə məhkəmədə irəli sürülməlidir.

2. Sərnişinin ölümü və ya bədən xəsarəti alması ilə nəticələnən zərəzə münasibətdə məsuliyyət barədə iddia bu maddənin 1-ci hissəsində qeyd edilən məhkəmələrdən birində və ya hadisə baş verdiyi zaman sərnişinin əsas və daimi yaşayış yerinin olduğu və istər özünə məxsus hava gəmiləri ilə, istərsə də digər daşıyıcıya məxsus olan hava gəmiləri ilə kommərsiya sazişinə əsasən, sərnişinlərin hava ilə daşınması üzrə xidmət göstərən daşıyıcının getdiyi və ya gəldiyi və özünün və ya onunla kommərsiya sazişi bağlayan digər daşıyıcının icarəyə götürdüyü və ya ona, yaxud digər daşıyıcıya məxsus olan binadan istifadə edərək sərnişinlərin hava ilə daşınması ilə bağlı fəaliyyət göstərdiyi iştirakçı dövlətin ərazisində qaldırılabilir.

3. 2-ci hissənin məqsədləri üçün:

a) "kommərsiya sazişi" agent sazişi istisna olmaqla, daşıyıcılar arasında sərnişinlərin hava ilə daşınması üzrə birgə

xidmət göstərilməsi haqqında sazişdir;

b) "əsas və daimi yaşayış yeri" - hadisə baş verən zaman sərnişinin təsbit edilmiş bir və daimi yaşayış yeridir. Bu baxımdan sərnişinin vətəndaşlığı müəyyənedici amil hesab edilmir.

4. Prosedur iddianın təqdim edildiyi məhkəmənin fəaliyyətini tənzimləyən qanunla müəyyən edilir.

Maddə 34

Arbitraj

1. Bu maddənin müddəalarını nəzərə alaraq, yükdaşıma haqqında müqavilədə Tərəflər bu Konvensiyaya əsasən daşıyıcının məsuliyyətinə aid olan istənilən mübahisənin arbitraj vasitəsilə həll edilməli olduğunu müəyyən edə bilərlər. Belə razılaşma yazılı şəkildə rəsmiləşdirilir.

2. Arbitraj araşdırması iddiaçının seçiminə əsasən, məhkəmələrin 33-cü maddə də nəzərdə tutulmuş səlahiyyətlərinə uyğun olan yerlərdən birində həyata keçirilir.

3. Arbitr və ya arbitraj məhkəməsi bu Konvensiyanın müddəalarını tətbiq edir.

4. Bu maddənin 2-ci və 3-cü hissələrinin müddəaları istənilən arbitraj qeyd-şərtinin və ya razılaşmasının tərkib hissəsi hesab edilir və bu müddəalarla ziddiyyət təşkil edən belə arbitraj qeyd-şərtinin və ya razılaşmasının istənilən şərti dəyərsiz və etibarsız hesab edilir.

Maddə 35

İddia müddəti

1. Məsuliyyət haqqında iddia, iddia hüququnun itirilməsi riskinə uyğun ola raq, hava gəmisinin təyinat yerinə çatdığı andan və ya hava gəmisinin çatmalı olduğu gündən və ya daşımanın dayandırıldığı andan etibarən iki il müddətində qaldırılmalıdır.

2. Həmin müddətin hesablanması qaydası iddianın irəli sürüldüyü məhkəmənin qanunu ilə müəyyən edilir.

Maddə 36

Ardıcıl daşıyıcılar

1. Bu Konvensiyanın 1-ci maddəsinin 3-cü hissəsindəki anlayışla tənzimlə nən, bir neçə ardıcıl daşıyıcı tərəfindən həyata keçirilən daşımalarla bağlı hallarda sərnişinləri, baqajı və ya yükü qəbul edən hər bir daşıyıcı bu Konvensiya ilə müəyyən edilmiş qaydaların təsiri altına düşür və daşıma müqaviləsi onun nəzarəti altında həyata keçirilən daşımanın bir hissəsinə aid olduğu üçün həmin müqavilənin tərəflərindən biri kimi nəzərdən keçirilir.

2. Belə daşıma zamanı sərnişin və ya onun adından kompensasiya tələb etmək hüququ olan istənilən şəxs, birinci daşıyıcının xüsusi şərtə əsasən bütün marşrut üçün məsuliyyəti öz üzərinə götürdüyü hal istisna olmaqla, yalnız hadisə və ya ləngimənin baş verdiyi daşımanı həyata keçirən daşıyıcıya qarşı iddia irəli sürə bilər.

3. Baqaja və ya yükə münasibətdə sərnişin və ya göndərən birinci daşıyıcıya qarşı iş qaldıra bilər, sərnişin və ya qəbul etmək hüquqlu alan sonuncu daşıyıcıya qarşı iş qaldıra bilər, bundan əlavə onların hər biri məhv olma, itki, zədələnmə və ya ləngimənin baş verdiyi daşımanı həyata keçirən daşıyıcıdan cərimə tələb edə bilər. Bu daşıyıcılar göndərən və alan qarşısında birgə məsuliyyət daşıyacaqlar.

Maddə 37

Üçüncü şəxslərə qarşı reqres hüququ

Bu Konvensiya onun müddəalarına uyğun olaraq zərərə görə məsuliyyət daşıyan şəxsin hər hansı bir digər şəxsə qarşı reqres hüququna malik olub-olmaması barədə məsələni müəyyən etmir.

IV fəsil

QARIŞIQ DAŞIMALAR

Maddə 38

Qarışıq daşımalar

1. Qismən hava ilə və qismən hər hansı digər daşıma üsulu ilə həyata keçirilən qarışıq daşıma zamanı bu Konvensiyanın müddəaları 18-ci maddənin 4-cü hissəsi nəzərə alınmaqla, əgər hava daşımaları 1-ci maddənin şərtlərinə uyğun gəlsə, yalnız hava daşımalarına tətbiq edilir.

2. Bu Konvensiyanın heç bir müddəası qarışıq daşıma halında Tərəflərə ha və ya ilə daşıma haqqında sənədə digər daşıma vasitələri ilə daşımalara aid şərtləri daxil etməyə mane olmur, bu şərtlə ki, bu Konvensiyanın müddəaları hava ilə daşımaya tətbiq ediləcəkdir.

V fəsil

MÜQAVİLƏ ÜZRƏ DAŞIYICI OLMAYAN ŞƏXSLƏR TƏRƏFİNDƏN HƏYATA KEÇİRİLƏN HAVA DAŞIMALARI

Maddə 39

Müqavilə üzrə daşıyıcı və faktiki daşıyıcı

Şəxs (bundan sonra - müqavilə üzrə daşıyıcı) əsas Tərəf qismində sərnişin və ya göndərənə və yaxud sərnişin və ya göndərən adından çıxış edən şəxslə bu Konvensiya ilə tənzimlənən daşıma müqaviləsi bağladığında, müqavilə üzrə səlahiyyətli daşıyıcı olan digər şəxs (bundan sonra - faktiki daşıyıcı) işə bütün daşımanı və ya onun bir hissəsini həyata keçirdikdə, lakin bu Konvensiyanın mənasına uyğun olaraq həmin hissəyə münasibətdə ardıcıl daşıyıcı olmadıqda, bu fəslin müddələri tətbiq edilir. Belə səlahiyyətin mövcudluğu əksi sübut olunanadək nəzərdə tutulur.

Maddə 40

Müqavilə üzrə daşıyıcının və faktiki daşıyıcının məsuliyyəti

Bu fəsildə digər qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, 39-cu maddədə qeyd edilmiş müqaviləyə uyğun olaraq, bu Konvensiya ilə tənzimlənən daşıma tamamilə və ya qismən faktiki daşıyıcı tərəfindən həyata keçirildiyi hallarda həm müqavilə üzrə daşıyıcı, həm də faktiki daşıyıcı, birinci - müqavilədə nəzərdə tutulan bütün daşımaya görə, ikinci isə - yalnız özünün həyata keçirdiyi daşımaya görə bu Konvensiyanın qaydalarının təsiri altına düşürlər.

Maddə 41

Məsuliyyətin qarşılıqlı aid edilməsi

1. Faktiki daşıyıcı tərəfindən həyata keçirilən daşımaya münasibətdə faktiki daşıyıcının və onun öz səlahiyyətləri çərçivəsində fəaliyyət göstərən əməkdaşlarının və agentlərinin hərəkətləri və ya hərəkətsizliyi eynilə müqavilə üzrə daşıyıcının hərəkətləri və ya hərəkətsizliyi hesab edilir.

2. Faktiki daşıyıcı tərəfindən həyata keçirilən daşımaya münasibətdə müqavilə üzrə daşıyıcının və onun öz səlahiyyətləri çərçivəsində fəaliyyət göstərən əməkdaşlarının və agentlərinin hərəkətləri və ya hərəkətsizliyi eynilə faktiki daşıyıcının hərəkətləri və ya hərəkətsizliyi hesab edilir. Lakin həmin hərəkətlər və ya hərəkətsizlik heç bir halda faktiki daşıyıcıya 21-ci, 22-ci, 23-cü və 24-cü maddələrdə nəzərdə tutulan hədlərdən artıq olan məsuliyyət həvalə etmir. Müqavilə üzrə daşıyıcının bu Konvensiya ilə ona həvalə edilməyən öhdəlikləri öz üzərinə götürməsinə əsas olan heç bir xüsusi saziş, bu Konvensiyada qeyd edilən hüquqlardan və ya müdafiə vasitələrindən hər hansı bir imtina və ya 22-ci maddədə nəzərdə tutulan çatdırmada maraq haqqında hər hansı bir xüsusi bəyanat faktiki daşıyıcının razılığı olmadan ona şamil edilmir.

Maddə 42

Sərəncam və etirazların ünvanlanması

Daşıyıcıya bu Konvensiya əsasında verilən istənilən sərəncamlar və edilən etirazlar, müqavilə üzrə daşıyıcıya və ya faktiki daşıyıcıya ünvanlanmasından asılı olmayaraq, eyni qüvvəyə malikdir. Lakin 12-ci maddədə nəzərdə tutulan sərəncamlar yalnız müqavilə üzrə daşıyıcıya ünvanlandıqda qüvvəyə malikdir.

Maddə 43

Əməkdaşlar və agentlər

Faktiki daşıyıcı tərəfindən həyata keçirilən daşımaya münasibətdə həmin daşıyıcının və ya müqavilə üzrə daşıyıcının istənilən əməkdaşı və ya agentini öz səlahiyyətləri çərçivəsində hərəkət etdiyini sübut etdiyi təqdirdə, əməkdaşı və ya agentini olduğu daşıyıcıya bu Konvensiyaya əsasən aid olan şərtlərə və məsuliyyət həddinə istinad etmək hüququna malikdir, lakin əgər onun belə hərəkət etdiyi sübuta yetirilməzsə, bu Konvensiyaya uyğun olaraq məsuliyyət həddinə istinad tətbiq edilə bilməz.

Maddə 44

Əvəzin ümumi məbləği

Faktiki daşıyıcı tərəfindən həyata keçirilən daşımaya münasibətdə, həmin daşıyıcıdan, müqavilə üzrə daşıyıcıdan və onun öz səlahiyyətləri çərçivəsində fəaliyyət göstərən əməkdaşları və agentlərindən alınacaq əvəzin ümumi məbləği bu Konvensiyaya əsasən ya müqavilə üzrə daşıyıcıdan, ya da faktiki daşıyıcıdan tutulacaq maksimal ödəmədən artıq ola bilməz, belə ki, göstərilən şəxslərin heç biri həmin şəxsə tətbiq edilən həddən yuxarı məsuliyyət daşımır.

Maddə 45

İddiaların ünvanlanması

Faktiki daşıyıcı tərəfindən həyata keçirilən daşımaya aid olan məsuliyyət haqqında hər bir iddia iddiaçının seçiminə əsasən ya həmin daşıyıcıya və yaxud müqavilə üzrə daşıyıcıya, ya da birgə və ya ayrı-ayrılıqda hər ikisinə qarşı qaldırıla bilər. Əgər iddia bu daşıyıcılardan yalnız birinə qarşı qaldırılmışsa, o, digər daşıyıcıyı da iddianın baxıldığı məhkəmə qarşısında işə cəlb etmək hüququna malikdir, belə ki, belə cəlb etmə proseduru və onun nəticələri həmin məhkəmənin qanunu ilə müəyyən edilir.

Maddə 46

Əlavə yurisdiksiya

Bu Konvensiyanın 45-ci maddəsində nəzərdə tutulan məsuliyyət haqqında hər hansı bir iddia iddiaçının seçiminə əsasən, iştirakçı-dövlətlərdən birinin ərazisində ya 33-cü maddəyə əsasən müqavilə üzrə daşıyıcıya qarşı iddianın qaldırılacaq biləcəyi məhkəmələrin birində və yaxud faktiki daşıyıcının yaşayış yeri və ya əsas kommersiya müəssisəsinin yerləşdiyi yer

üzrə məhkəmədə qaldırıla bilər.

Maddə 47

Müqavilə müddələrinin etibarsızlığı

Bu fəslə əsasən müqavilə üzrə daşıyıcını və ya faktiki daşıyıcını məsuliyyət dən azad etməyə və ya bu fəslə uyğun olaraq tətbiq edilə biləcək məsuliyyət həddindən aşağı həddi müəyyən etməyə yönəldən istənilən qeyd-şərt etibarsız hesab edilir və heç bir nəticə doğurmur, lakin bu qeyd-şərtin etibarsızlığı bu fəslin müddələrinin təsiri altına düşməkdə davam edən bütün müqavilənin etibarsızlığı ilə nəticələnir.

Maddə 48

Müqavilə üzrə daşıyıcının və faktiki daşıyıcının qarşılıqlı münasibətləri

Bu Konvensiyanın 45-ci maddəsinin müddəaları istisna olmaqla, bu fəslin heç bir müddəası daşıyıcılar arasında yaranan hüquq və öhdəliklərə, o cümlədən istənilən rəqres və ya məsuliyyətdən azadətme hüququna toxunmur.

VI fəsil

DİGƏR MÜDDƏALAR

Maddə 49

Məcburi tətbiq

Zərərin vurulmasından əvvəl, istər tətbiq edilməli olan qanunu müəyyən etməklə, istərsə də yurisdiksiyaya dair qaydaları dəyişməklə Tərəflərin hazırkı Konvensiyanın tələblərinə riayət etməməsinə səbəb ola biləcək daşıma müqaviləsinin istənilən müddəası və xüsusi razılaşma etibarsız hesab edilir.

Maddə 50

Sığorta

İştirakçı dövlətlər öz daşıyıcılarından bu Konvensiyaya əsasən öz məsuliyyətlərinin lazımı qaydada sığorta olunmasını tələb edirlər. İştirakçı dövlət onun ərazisinə uçuşlar yerinə yetirən daşıyıcıdan bu Konvensiyaya əsasən öz məsuliyyətinin lazımı qaydada sığorta olunduğunu sübut etməyi tələb edə bilər.

Maddə 51

Müstəsna hallarda həyata keçirilən daşıma

Daşıma sənədlərinə aid olan 3-cü - 5-ci, 7-ci və 8-ci maddələrin müddəaları müstəsna hallarda, hava nəqliyyatının istismarı üzrə adi əməliyyatlar çərçivəsindən kənarında həyata keçirilən daşımalara tətbiq edilmir.

Maddə 52

Günlərin müəyyən edilməsi

Bu Konvensiyada "günlər" ifadəsi işlədilərək iş günləri deyil, təqvim günləri nəzərdə tutulur.

VII fəsil

YEKUN MÜDDƏALAR

Maddə 53

İmzalama, ratifikasiya və qüvvəyəminmə

1. Bu Konvensiya 1999-cu ilin 10 may tarixindən 28 may tarixinə qədər Mon realda keçirilmiş Hava hüququ üzrə beynəlxalq konfransda iştirak edən dövlətlər tərəfindən imzalanmaq üçün 1999-cu il 28 may tarixində Monrealda açılmışdır. 1999-cu il 28 may tarixindən sonra Konvensiya bu maddənin 6-cı hissəsinə uyğun olaraq qüvvəyə minənə qədər Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatının Monrealdakı mənzil-qərargahında bütün dövlətlər tərəfindən imzalanmaq üçün açıq olacaqdır.

2. Bu Konvensiya həmçinin regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatları tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır. Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün "regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatı" dedikdə, müəyyən regionun suveren dövlətləri tərəfindən təsis edilən, bu Konvensiyaya ilə tənzimlənən bəzi məsələlərə münasibətdə səlahiyyətə malik olan və bu Konvensiyanı imzalamağa və ratifikasiya, qəbul, təsdiq etməyə və ya ona qoşulmağa lazımı qaydada müvəkkil edilmiş hər hansı bir təşkilat başa düşülür. Bu Konvensiyada "iştirakçı dövlətə və ya "iştirakçı dövlətlər"ə edilən istinad, 1-ci maddənin 2-ci hissəsində, 3-cü maddənin 1 (b) bəndində, 5-ci maddənin (b) bəndində, 23-cü, 33-cü, 46-cı maddələrdə və 57-ci maddənin (b) bəndində nəzərdə tutulanlardan fərqli olaraq, regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatlarına eyni dərəcədə tətbiq edilir. 24-cü maddənin məqsədləri üçün "iştirakçı dövlətlərin əksəriyyəti" nə və "iştirakçı dövlətlərin üçdə biri" nə istinadlar regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatına şamil edilmir.

3. Bu Konvensiya onu imzalamış dövlətlər və regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatları tərəfindən ratifikasiya edilməlidir.

4. Bu Konvensiyanı imzalamayan istənilən dövlət və ya regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatı istənilən zaman onu qəbul, yaxud təsdiq edə və ya ona qoşula bilər.

5. Ratifikasiya fərmanları, qəbul, təsdiq və ya qoşulma haqqında sənədlər bununla depozitari təyin edilən Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatına saxlanca verilir.

6. Bu Konvensiya sənədləri saxlanca vermiş dövlətlər arasında otuzuncu ratifikasiya fərmanının, qəbul, təsdiq və ya qoşulma haqqında sənədin depozitariyə saxlanca verildiyi tarixdən sonra altmışıncı gün qüvvəyə minir. Regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatı tərəfindən saxlanca verilmiş sənəd bu hissənin məqsədləri üçün nəzərə alınmır.

7. Digər dövlətlər və digər regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatları üçün bu Konvensiya ratifikasiya fərmanının, qəbul, təsdiq və ya qoşulma haqqında sənədin depozitariyə saxlanca verildiyi tarixdən sonra altmışıncı gün qüvvəyə minir.

8. Depozitari Konvensiyanı imzalayan bütün dövlətləri və bütün iştirakçı dövlətləri aşağıdakılar barədə dərhal məlumatlandırır:

- a) bu Konvensiyanın hər bir imzalanması və onun tarixi;
- b) hər bir ratifikasiya fərmanının, qəbul, təsdiq və ya qoşulma haqqında hər bir sənədin saxlanca verilməsi və saxlanca verilmənin tarixi;
- c) bu Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi tarix;
- d) bu Konvensiyaya müvafiq olaraq müəyyən edilmiş məsuliyyət həddində hər hansı dəyişikliyin qüvvəyə mindiyi tarix;
- e) bu Konvensiyanın 54-cü maddəsinə əsasən hər hansı bir denonsasiya.

Maddə 54 **Denonsasiya**

1. İstənilən iştirakçı dövlət depozitariyə yazılı bildiriş göndərməklə, bu Konvensiyanı denonsasiya edə bilər.
2. Denonsasiya depozitari bildirişi aldığı tarixdən yüz səksən gün sonra qüvvəyə minir.

Maddə 55 **Varşava Konvensiyasının digər sənədləri ilə qarşılıqlı əlaqə**

Bu Konvensiya beynəlxalq hava daşımalarına tətbiq edilən istənilən qaydalardan üstün qüvvəyə malikdir:

- a) aşağıdakı sənədlərdə birgə iştirak etmələri səbəbindən bu Konvensiyanın iştirakçı dövlətləri arasında:
 - a) Varşava şəhərində 1929-cu il 12 oktyabr tarixində imzalanmış "Beynəlxalq hava daşımalarına aid bəzi qaydaların unifikasiyası üçün" Konvensiyada (bundan sonra - Varşava Konvensiyası);
 - b) Varşavada 12 oktyabr 1929-cu il tarixində imzalanmış "Beynəlxalq hava daşımalarına aid bəzi qaydaların unifikasiyası üçün" Konvensiyada dəyişikliklər barədə 1955-ci il 28 sentyabr tarixində Haaqada tərtib edilmiş Protokolda (bundan sonra - Haaqa Protokolu);
 - c) "Müqavilə üzrə daşıyıcı olmayan şəxslərin həyata keçirdikləri beynəlxalq hava daşımalarına aid bəzi qaydaların unifikasiyası üçün Varşava Konvensiyasına" 1961-ci il 18 sentyabr tarixində Qvadaxarada imzalanmış Əlavə Konvensiyada (bundan sonra - Qvadaxara Konvensiyası);
 - d) Varşava şəhərində 1929-cu il 12 oktyabr tarixində imzalanmış, Haaqa şəhərində 1955-ci il 28 sentyabr tarixində tərtib edilmiş protokolla dəyişikliklər edilmiş, "Beynəlxalq hava daşımalarına aid bəzi qaydaların unifikasiyası üçün" Konvensiyada dəyişikliklər barədə 1971-ci il 8 mart tarixində Qvatemalada imzalanmış Protokolda (bundan sonra - Qvatemala Protokolu);
 - e) Haaqa protokolu və ya Haaqa və Qvatemala protokollarının hər ikisi ilə dəyişiklik edilmiş Varşava Konvensiyasında dəyişiklik edilməsi barədə 1975-ci il 25 sentyabr tarixində Monrealda imzalanmış 1-3 nömrəli əlavə Protokol və 4 nömrəli Protokolda (bundan sonra - Monreal protokolları); və ya
2. yuxarıdakı a) - e) bəndlərində qeyd edilən bir və ya bir neçə sənəddə iş iştirak etməsi səbəbindən bu Konvensiyanın hər hansı bir ayrı iştirakçı dövlətinin ərazisi daxilində.

Maddə 56 **Birdən artıq hüquq sistemi olan dövlətlər**

1. Əgər dövlətin bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlərə münasibətdə müxtəlif hüquq sistemlərinin tətbiq edildiyi iki və ya daha çox ərazi vahidi mövcuddursa, həmin dövlət imzalama, ratifikasiya, qəbul, təsdiq və ya qoşulma zamanı bu Konvensiyanın onun bütün ərazi vahidlərinə və ya onlardan yalnız birinə və ya bir neçəsinə tətbiq edildiyini bəyan edə və istənilən zaman digər bəyanat göndərməklə həmin bəyanatı dəyişdirə bilər.
2. Hər hansı bir belə bəyanat depozitarinin nəzərinə çatdırılır və bəyanatda Konvensiyanın tətbiq edildiyi ərazi vahidləri aydın göstərilmişdir.
3. Belə bəyanat vermiş iştirakçı dövlətə münasibətdə:
 - a) 23-cü maddədəki "milli valyuta"ya istinadlar həmin dövlətin müvafiq ərazi vahidinin valyutasına istinad kimi anlaşılır;
 - b) 28-ci maddədəki milli qanunvericiliyə istinad həmin dövlətin müvafiq ərazi vahidinin qanunvericiliyinə istinad kimi anlaşılır.

Maddə 57 **Qeyd-şərtlər**

İştirakçı dövlətin istənilən zaman depozitarini xəbərdar edərək, bu Konvensiyanın aşağıdakılara şamil olunmadığını bəyan etməsi istisna olmaqla, bu Konvensiyaya heç bir qeyd-şərtin edilməsinə yol verilmir:

a) bilavasitə həmin iştirakçı dövlət tərəfindən suveren dövlət kimi öz funksiyalarının və vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar qeyri-kommersiya məqsədi ilə həyata keçirilən beynəlxalq hava daşımalarına;

b) həmin iştirakçı dövlətdə qeydə alınmış və ya onun tərəfindən icarəyə gö türülmüş, tamamilə hərbi hakimiyyət orqanları tərəfindən və ya onların adından ehtiyat üçün saxlanılmış hava gəmiləri ilə həmin hakimiyyət orqanları üçün həyata keçirilən sərnişin, yük və baqaj daşınmasına.

Bunun təsdiqi olaraq, lazımi qaydada müvəkkil edilmiş aşağıda imza edən səlahiyyətli şəxslər bu Konvensiyanı imzaladılar.

1999-cu il 28 may tarixində Monrealda rus, ingilis, ərəb, ispan, Çin və fransız dillərində tərtib edilmişdir, bütün mətnlər bərabər autentikdir. Bu Konvensiya saxlanılmaq üçün Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatının arxivlərinə verilir, onun təsdiq edilmiş nüsxələri isə depozitari tərəfindən bu Konvensiyanın bütün iştirakçı dövlətlərinə, habelə Varşava Konvensiyasının, Haaqa Protokolunun, Qvadalaxara Konvensiyasının, Qvatemala Protokolunun və Monreal Protokollarının bütün iştirakçı dövlətlərinə göndərilir.

“Beynəlxalq hava daşımalarının bəzi qaydalarının unifikasiyası üçün Konvensiya”ya dair Azərbaycan Respublikasının

Q E Y D - Ş Ə R T İ

Azərbaycan Respublikası 1999-cu il 28 may tarixində Monrealda imzalanmış “Beynəlxalq hava daşımalarının bəzi qaydalarının unifikasiyası üçün Konvensiya”nın 57-ci maddəsinə uyğun olaraq bəyan edir ki, Konvensiyanın müddəalarını aşağıdakılara münasibətdə tətbiq etmir:

1. suveren dövlət kimi öz funksiyaları və vəzifələri ilə əlaqədar qeyri-kommersiya məqsədi ilə həyata keçirilən və birbaşa idarə olunan beynəlxalq hava daşımalarına; və

2. hərbi qurumları üçün, Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatda alınmış və ya onun tərəfindən icarəyə götürülmüş, bütün tutumu belə qurumlar tərəfindən və ya onların adından sifariş edilmiş hava gəmiləri ilə həyata keçirilən sərnişin, yük və baqaj daşımalarına.